

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Portfolio dovedností žáka jako nástroj lepšího vstupu absolventů na trh práce

září 2019

Národní ústav pro vzdělávání
Projekt Modernizace odborného vzdělávání (MOV)
Weilova 1271/6, 102 00 Praha 10
www.projektmov.cz

Obsah

1.	Úvod	3
2.	Cíl studia	3
3.	Kontext – osobní portfolio a trh práce	4
4.	Portfolio žáka – vymezení pojmu, přínosy, přidaná hodnota	4
5.	Obsah portfolio žáka – příklady dokumentů a záznamů	6
6.	Typy portfolio žáka, jejich možné využití podle účelu a funkcí	7
7.	Formy vedení a možné způsoby archivace žákovských portfolio	8
7.1	Formy vedení portfolio	8
7.2	Možnosti archivace portfolio	10
8.	Doporučení pro využívání portfolio žáka ve výuce	10
9.	Hodnocení žáků prostřednictvím portfolio – používané přístupy	11
10.	Žákovské portfolio a Europass	13
11.	Uplatňování principů ECVET při využívání portfolio žáka	18
12.	Uplatňování principů EQAVET při práci s portfolioem žáka	20
13.	Přílohy	22
	Příloha č. 1: Výhody a nevýhody různých technických řešení portfolio žáka	22
	Příloha č. 2: Elektronická archivace dokumentů pomocí školního systému Bakaláři.....	23
	Příloha č. 3: Příklady využívání portfolio žáka v praxi	24
	Příloha č. 4: Šablona pro popis jednotky výsledků učení	27
14.	Pojmy	29
15.	Shrnutí	29
16.	Zdroje	30

1. Úvod

V projektu MOV vzniká sada nástrojů pro zkvalitňování odborné přípravy žáků na pracovištích smluvních partnerů. Jedním z těchto nástrojů je žákovské portfolio, které může sloužit pro účel shromažďování informací o dovednostech žáků získaných v rámci praktického vyučování nebo jako diagnostický a hodnoticí nástroj pro monitorování a zajišťování kvality odborného výcviku/odborné praxe žáků zejména na pracovištích smluvních partnerů.

Cílem portfolia žáka je poskytnout informace o absolvovaném odborném výcviku/odborné praxi žáka v reálném pracovním prostředí a o kompetencích, které v průběhu vzdělávání získal. Portfolio bude využívat žák, škola i zaměstnavatel.

Učitelé odborných škol dosud nemají k dispozici souhrnnou metodiku pro založení a práci s portfolií a chybí jim metodická podpora při zavádění portfolií do výuky. Projekt MOV si vedle jiných úkolů klade za cíl tuto mezeru vyplnit a ukázat školám, pro jaký účel a jakým způsobem lze portfolio ve výuce využívat.

Návrhy uvedené v textu jsou v souladu s Doporučením Rady Evropské unie ze dne 15.3.2018 o Evropském rámci pro kvalitní a efektivní učňovskou přípravu (2018/C 153/1).

Součástí textu jsou i vybrané příklady dobré praxe, tj. co se při využívání portfolií ve výuce osvědčilo, případně kde jsou možná úskalí a jak se jim vyhnout.

Navržená podoba portfolia má v projektu MOV přímou vazbu na vymezené jednotky výsledků učení, které vytvářejí školy ve spolupráci s firmami pro realizaci praktického vyučování žáků v reálném pracovním prostředí.

2. Cíl studia

Metodika si klade za cíl seznámit uživatele s pojetím a výhodami využívání portfolia žáka jako jednoho z užitečných nástrojů dokumentace znalostí, dovedností, zkušeností a úspěchů, který může zlepšit jejich šance na pracovním trhu. Čtenáři se dozvědí, k čemu portfolio slouží a jaké může mít přínosy pro žáka i další subjekty (rodiče, učitele, zaměstnavatele aj.). Ukazuje, jak mohou učitelé nebo jiní mentoři (instruktoři z firem, kariéroví poradci...) žákům pomoci s vedením a rozšiřováním portfolia a učit je s portfoliem smysluplně pracovat.

Aby mohli učitelé žákům pomáhat při rozvíjení jejich dovedností pro spravování vlastního portfolia, potřebují znát možnosti a případná omezení různých forem vedení a archivace portfolia i možných technických řešení. V metodice najdou i konkrétní příklady využívání žákovského portfolia v praxi.

Studijní text

3. Kontext – osobní portfolio a trh práce

Rychlé změny na trhu práce a proměňující se poptávka po kvalifikacích přináší do našeho života nové výzvy. S tím souvisí proměna způsobů zaměstnávání lidí i jejich kariérních drah. Dříve pracovník setrval u zaměstnavatele obvykle po celý život, obsah jeho práce se příliš neproměňoval, a pokud přece jen ano, stačilo takového pracovníka vyslat na školení nebo ho proškolit přímo na pracovišti. Dnes je naproti tomu situace velmi proměnlivá a nepřehledná. Mnohé profese zanikají, jiné vznikají, kvalifikace zastarávají nebo se stávají zcela nevyužitelnými, případně mají jiný obsah než dříve. Prudce vzrůstají požadavky na zaměstnance, především z pohledu nových znalostí a dovedností. To přináší nový trend: člověk bude muset za svůj život ovládnout celou řadu nových znalostí, dovedností, zkušeností a přístupů, které si neosvojil ve škole. Také bude zřejmě i několikrát za život měnit své zaměstnání, povolání, profesi či kvalifikaci, a díky tomu si bude muset soustavně osvojit různé pracovní i další zkušenosti.

Aby mohl člověk doložit, jaké kvality a kompetence může nabídnout na trhu práce, bude pravděpodobně ve větší míře využívat určitou formu dokumentace svých výsledků. Jednou z možných forem dokumentace je **osobní portfolio**, které v nejobecnějším smyslu představuje soubor důležitých dokumentů, které ilustrují a dokládají kompetence jeho vlastníka, které s osvojil v průběhu života. Vzhledem k předpokladu členité a často i klikaté profesní dráhy člověka a velkých možností pro získávání pracovních i mimopracovních zkušeností v průběhu života může osobní portfolio sloužit pro uchování důkazů o získaných dovednostech a zkušenostech.

Osobní portfolio není statický dokument a stále se doplňuje a proměňuje. Člověk ho může v průběhu života doplňovat o nové podklady a třídit je v souladu s účelem, pro kterých chce portfolio využít. Osobní portfolio tak může sloužit jako vodítko při zpracování profesního životopisu, jako příloha k již vytvořenému životopisu nebo jako soubor informací o vlastní vzdělávací a profesní dráze, k nimž se může retrospektivně vracet a připomenout si své výsledky a úspěchy. Osobní portfolio tak „putuje“ společně se svým vlastníkem a proměňuje se společně s ním podle toho, jak nabývá životní a pracovní zkušenosti.

4. Portfolio žáka – vymezení pojmu, přínosy, přidaná hodnota

Portfolio žáka se obecně chápe jako nástroj pro dlouhodobé shromažďování informací o dosažených výsledcích, zkušenostech, postupu učení a dalších kvalitách, které si žák osvojil v průběhu školního vzdělávání i mimoškolních aktivit. Může jít například o:

- soubor záznamů o žákovi, jeho výsledcích dosažených v průběhu školní docházky (včetně praktického vyučování, brigád, zahraničních stáží apod.) i mimoškolních aktivit (dobrovolnictví, zájmová činnost, kurzy...);

- nástroj pro dlouhodobé shromažďování informací o výsledcích a postupu učení žáka, jeho pokroku při osvojování pracovních a dalších dovedností, úspěchů (účast v soutěžích, absolvování odborných kurzů aj.);
- zdroj cenných informací o žákovi, které lze využít k různým účelům (např. jako informace pro učitele a rodiče o pokroku žáka, podklad pro kariérové poradenství, zpětnou vazbu pro žáka, přílohu k životopisu...);
- na základě shromážděných záznamů lze žákovi poskytovat zpětnou vazbu, případně může vlastní sebehodnocení provádět sám žák;
- práci s portfoliem lze využívat pro rozvoj dovedností žáka pro řízení vlastní profesní a vzdělávací dráhy (tzv. career management skills¹).

Termín portfolio se v oblasti školního vzdělávání používá od 90. let 20. století. V zahraničí je využívání portfolií ve výuce poměrně rozšířené. V podmínkách českých škol se práce s portfolii využívá hlavně na základních školách. Na školách středních je jejich využívání zatím ojedinělé, nejvíce ho využívají školy umělecké. Jedním z důvodů, proč střední odborné školy zatím portfolio nevyužívají ve větší míře, může být to, že učitelům chybí praktický návod, jak lze s portfoliem v odborném vzdělávání pracovat.

Základním požadavkem na portfolio žáka je osobní vlastnictví portfolio. To znamená, že portfolio by mělo být vždy výhradním majetkem konkrétního žáka. Pouze on sám by měl rozhodovat o tom, komu a za jakých okolností či podmínek ho zpřístupní, s kým ho bude sdílet (např. zaměstnavatel, kariérový poradce, učitel...). Zásahy do obsahu portfolio a jeho struktury může udělat pouze vlastník portfolio, tj. žák, nikdo jiný k tomu nemá oprávnění a bez vědomí žáka nesmí s portfoliem nakládat. Jde o osobní dokument a jako takový podléhá pravidlům ochrany osobních údajů, tzv. GDPR².

Zkušenosti z praxe ukazují, že využívání portfolio ve výuce má přínosy pro všechny zúčastněné: žáky, jejich rodiče, učitele, instruktory praktického vyučování i zaměstnavatele. Pro žáka má portfolio hned několik přínosů. Může sledovat a hodnotit svůj vlastní pokrok při osvojování důležitých pracovních dovedností, zaznamenávat své úspěchy a prezentovat svůj profil potenciálnímu zaměstnavateli. Rodiče také mohou sledovat výkony a úspěchy svého dítěte a získat tak reálnou představu o jeho silných, případně i slabých stránkách. Učitel může na základě portfolio zhodnotit celkovou úroveň dovedností žáka a zvolit vhodný způsob jejich dalšího rozvoje.

Portfolio umožňuje společné plánování dalšího učebního postupu žákem, učitelem, instruktorem praktického vyučování i zástupcem firmy. Tím je posilováno aktivní zapojení žáka do procesu učení a je podporován rozvoj jeho klíčových kompetencí.

Tvorba vlastního portfolio a práce s portfoliem vede žáky k samostatnosti a odpovědnosti za výsledky vlastního učení, podporuje sebereflexi a adekvátní sebepoznání žáků, a tím zkvalitňuje proces jejich rozhodování o další vzdělávací a pracovní dráze. V konečném důsledku posiluje motivaci žáků k učení a jejich

¹ <http://www.euroguidance.cz/publikace/career-management-skills.pdf>

² Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (angl. General Data Protection Regulation neboli GDPR) je nová revoluční legislativa EU, která výrazně zvyšuje ochranu osobních dat občanů.

zodpovědnost za vlastní rozvoj vzdělání. Zejména při dlouhodobém využívání portfolia poskytuje žákům i dalším subjektům důležitou zpětnou vazbu o jejich pokroku a úspěších v čase.

Portfolio žáka by nemělo být účelovým dokumentem sloužícím pouze pro sledování pokroku žáka a jeho hodnocení. Portfolio by se pro žáka mělo stát průvodcem po jeho vzdělávací dráze a mělo by s ním „putovat“ i po ukončení školní docházky a přechod na trh práce. Žák jeho prostřednictvím může zjišťovat, jak se postupně rozvíjí jeho dovednosti, kompetence a jeho celkový potenciál, může se na jeho základě profilovat a posilovat svoje silné stránky. Portfolio tak může žákovi sloužit jako zpětná vazba o osvojených znalostech, dovednostech a zkušenostech i jako zdroj pro posilování jeho sebedůvěry a motivovat ho ke zlepšování vlastních výkonů. Zároveň si žák vytváří přehled, co může nabídnout potenciálnímu zaměstnavateli.

5. Obsah portfolia žáka – příklady dokumentů a záznamů

Pro podobu portfolia ani pro jeho využívání neexistuje žádný jednotný model, je proto možné se setkat s řadou různých pojetí.

Portfolio může obsahovat různé typy materiálů v závislosti na účelu jeho využití. Vždy platí, že by se mělo jednat o materiály dostatečně pestré a reprezentativní, aby portfolio podávalo komplexní obrázek o znalostech a dovednostech žáků, jejich zapojení do různých projektů a jejich úspěších. Práci s portfoliem usnadňuje a zefektivňuje předem daná struktura.

Součástí portfolia žáka mohou být následující druhy materiálů:

- vysvědčení, výsledky zkoušek;
- diplomy, certifikáty (doklad o dosaženém vzdělání nebo absolvovaném kurzu, stáži, umístění v soutěži apod.);
- záznam ze zájmových aktivit a dobrovolnických zkušeností;
- reference, hodnocení výkonů žáka ze strany učitele/instruktora aj. (např. po absolvování odborného výcviku ve firmě, stáže...);
- dokumentace vlastních výsledků/produktů (např. vlastní návrhy, fotografie výrobků, články v novinách o umístění v soutěži...);
- materiály ukazující proces učení ve škole i mimo ni (písemné práce, úkoly, výkresy, koncepty, náčrty, připomínky atd.);
- sebehodnocení žáka, zpětná vazba od jiných osob (učitelů, instruktorů, spolužáků, případně jiných osob);
- a další.

Výběr materiálů by měl vytvářet komplexní obrázek o procesu a výsledcích učení konkrétního žáka a měl by být dostatečně reprezentativní. Evidence výsledků dosahovaných žákem by měly vycházet z více zdrojů.

6. Typy portfolia žáka, jejich možné využití podle účelu a funkcí

Zaměření a způsob využití portfolia vyplývá z účelu, pro který ho chceme využít. Forma se liší především výběrem informací a způsobem jejich uspořádání.

Portfolia mohou splňovat zejména následující účely:

- sebereflexe a sebehodnocení žáků, podpora jejich motivace k učení;
- posílení osobní účasti žáka na vlastním učení a přebírání odpovědnosti za jeho výsledky;
- plánování další výuky a její realizace (včetně opatření pro nápravu nedostatků);
- cenný zdroj informací pro rodiče žáků, navazující vzdělávací instituci, zaměstnavatele apod.;
- nábor (tj. výběr žáků při přijímacím řízení na vyšší stupeň školy, při přestupu žáků na jinou školu, na trh práce...).

Portfolio může být komplexní a spojovat v sobě více účelů. V praxi se nicméně používá několik druhů portfolií, která se liší svým účelem i podobou. Mají shodné to, že představují soubor dlouhodobě shromažďovaných údajů o výkonech konkrétního žáka. Jednotlivé druhy portfolií se od sebe liší především výběrem informací o žákovi a způsobem jejich uspořádání. Způsob práce s portfoliem do značné míry závisí na tom, co se chceme o žákovi dozvědět a pro jaký účel chceme dané informace využít. Vhodně sestavené portfolio umožňuje sledovat vývoj a pokrok žáka v dané oblasti za určitý časový úsek (např. po absolvování odborného výcviku či odborné praxe ve firmě, zahraniční mobility, projektu, modulu aj.).

Portfolio je možné využít také při přechodu žáka mezi jednotlivými stupni vzdělání. Žákovi tak lze usnadnit přechod z jedné instituce do jiné a jeho integraci do nového prostředí. Učitel v nové škole může získat informace o předešlých výkonech žáka a odhadnout tak jeho stávající úroveň.

Nejčastěji se rozlišují následující tři typy portfolií:

- pracovní portfolio (resp. dokumentační portfolio);
- ukázkové portfolio (resp. reprezentační portfolio);
- hodnotící portfolio (resp. diagnostické portfolio).

Pracovní portfolio představuje základní typ portfolia, který má nejširší záběr. Je zaměřeno na sledování průběhu a výsledků učení žáka ve škole i mimo školu. Tato ucelená varianta portfolia je hodně individuální, neslouží k hodnocení žáka ani k jeho sebezprezentaci. Funkce pracovního portfolia je především informační a dokumentační. Lze do něj zakládat různé materiály, jako jsou např. důkazy o výsledcích učení, materiály a podklady z výuky i mimo ni, učební pomůcky, poznámky pro inspiraci apod. Dále do něj mohou být zařazovány všechny materiály, které vznikají v průběhu výuky. Velmi významnou součástí pracovního portfolia jsou záznamy o pracovních zkušenostech a kompetencích získaných např. v rámci praktického vyučování na pracovištích smluvních partnerů školy, různých brigád, stáží nebo zájmových či dobrovolnických aktivit.

Zakládání materiálů provádí sami žáci, často se zapojením vyučujících (získávají od nich například instrukce, jaké materiály mají do portfolia zakládat, mohou se s nimi radit apod.). Při práci s portfoliem často probíhá v předem určitých (nejlépe pravidelných) intervalech třídění založených materiálů.

Na základě pracovního portfolia se následně může vytvářet portfolio ukázkové nebo hodnotící.

Ukázkové portfolio slouží k představení toho nejlepšího, čeho žák za určité období dosáhl. Zakládají se do něj výhradně důkazy o dosažených výsledcích. Používá se zejména při přechodu žáka na další stupně vzdělávání a trh práce (např. v rámci přijímacích zkoušek na střední školy, při přechodu žáka na jinou školu, po absolvování školy na trh práce aj.).

Do ukázkového portfolia se zařazují pouze ukázky nejlepších výkonů žáka (např. nejlepší výkony za jeden školní rok, za ukončený cyklus vzdělání, za vyučovací předmět aj.). Výběr podkladů z pracovního portfolia (tj. „důkazního materiálu“) provádí sami žáci, obvykle bez zásahů vyučujících. Učitelé mohou sloužit jako konzultanti, na které se může žák v případě potřeby obrátit. K sebezprezentaci žáků slouží rovněž výběr ukázkových materiálů a výsledků činnosti žáka. Do ukázkového portfolia si může žák zakládat také záznamy z dobrovolnických a zájmových aktivit.

Hodnotící portfolio slouží ke sledování průběhu a výsledků učení žáka po dobu školní docházky. Je určeno především pro poskytování zpětné vazby žákovi k výsledkům jeho činnosti, případně doplňuje souhrnné hodnocení žáka. Jeho základem bývá obvykle pracovní portfolio, které obsahuje všechny materiály z výuky. Hodnotící portfolio pak vzniká rozšířením druhů údajů, které jsou do portfolia zařazovány (hodnocení žáka učitelem, sebehodnocení žáka, hodnocení žáka ze strany spolužáků, komentáře rodičů apod.), způsobem třídění materiálů a využitím při souhrnném hodnocení žáka. Výběr provádí žáci na základě rámcových pokynů učitele. Materiály by měly být dále tříděny. Pravidla třídění stanovuje obvykle učitel (po diskusi se žáky). Třídění by mělo probíhat v pravidelných intervalech (týdenních až měsíčních). Výběr prací by měl spojit maximální a minimální výkon. Často se používá kombinace kritérií pro výběr – materiál ukazující nejlepší výkon v dané oblasti za dané období, materiál ukazující nejslabší výkon, materiály ukazující typický výkon.

7. Formy vedení a možné způsoby archivace žákovských portfolií

7.1 Formy vedení portfolia žáka

V zásadě se dají rozlišit dvě základní formy vedení portfolia žáka, které mají následující charakteristiky:

„Papírová“ forma (fyzický produkt: přenosné desky, složka, pořadač...)

- Materiály o žákovi se ukládají na volných listech, lze sem ukládat fotografie, výkresy, náčrtky a jiné podklady týkající se průběhu jeho vzdělávací cesty a ilustrující dosažené výsledky.

- Klade nároky na skladovací prostory (skříň, samostatná místnost...).
- Objem uložených dokumentů se stále zvětšuje, což může komplikovat manipulaci s dokumenty a jejich dohledávání.

Elektronické portfolio, e-portfolio (elektronické prostředí, platforma)

- Elektronický formát pro ukládání souborů – digitalizované dokumenty; lze sem ukládat texty, tabulky, prezentace, scany dokumentů atd.
- Nezabírá místo, je snadno dostupné z různých elektronických zařízení.
- Snadná manipulace se soubory, lze je stahovat, aktualizovat, upravovat, kopírovat, sdílet...

Současným trendem je využívání elektronického portfolio. Jeho hlavní výhodou je to, že má všechny atributy portfolio „papírového“, avšak ve srovnání s ním obsahuje digitální, resp. digitalizované dokumenty, s nimiž lze pracovat s využitím nástrojů a možností výpočetní techniky (lze je stahovat, kopírovat, sdílet atd.). Elektronické portfolio usnadňuje také ukládání objektů či dat, které lze v „papírové“ podobě archivovat jen obtížně nebo to není možné vůbec (např. multimediální materiály nebo takové materiály, které svou podstatou nebo rozměrem nelze do „papírového“ portfolio založit).

V případě zavedení „fyzických“ žákovských portfolio vzniká potřeba pro ně zajistit vhodné skladovací prostory přímo ve škole (do skříně nebo jiného vyhrazeného prostoru, nejlépe vlastní místnosti pro jejich ukládání s omezením přístupu k jednotlivým svazkům jen pro oprávněné osoby a se zajištěním jejich dostupnosti pro práci podle aktuální potřeby). Přidanou hodnotou elektronického portfolio je to, že nezabírá místo a lze do něj průběžně doplňovat nejrůznější dokumenty (fotografie, videozáznamy aj.), aniž by bylo potřeba zvětšovat prostor pro jejich uskladnění. Protože řada škol řeší nedostatečné kapacitní prostory, jeví se jako výhodnější využívat právě elektronickou formu portfolio.

Elektronické portfolio je snadno dostupné ať již z vlastního či školního počítače, nebo z různých elektronických zařízení (pokud je složka uložena v cloudovém úložišti). Pokud je složka umístěna v cloudovém úložišti, je přístupná odkudkoliv a v aktuálním čase. Zjednodušuje se tak i vzájemná komunikace mezi žákem, učitelem/instruktořem, rodičem i dalšími oprávněnými subjekty nezávisle na jejich časových a organizačních možnostech. Určitý dokument lze nasdílet pouze konkrétní osobě, případně je možné poslat odkaz na dokument více lidem. Prostřednictvím přístupových práv lze povolit, omezit nebo zcela zakázat přístup různým uživatelům k jednotlivým dokumentům (nebo dalším objektům, jako jsou videozáznamy) uloženým v portfolio.

Elektronické portfolio umožňuje uložit stejný dokument či objekt ve více různých portfolioch, která jsou určena odlišným uživatelům (škole, potenciálnímu zaměstnavateli apod.), aniž by bylo nutné stávající portfolio opakovaně přeskládat do jiných celků. Při práci s elektronickými dokumenty je nezbytné zajistit jejich bezpečnost (např. šifrování obsahu). Prostřednictvím přístupových práv lze povolit, omezit nebo zcela zakázat přístup různým uživatelům k jednotlivým dokumentům (nebo dalším objektům, jako jsou videozáznamy) uloženým v portfolio.

7.2 Možnosti archivace portfolia žáka

Ze zkušeností středních odborných škol s využíváním portfolií v praxi vyplývají v zásadě tři hlavní varianty/možnosti, jakým způsobem lze žákovská portfolia archivovat. Níže uvádíme jejich stručnou charakteristiku, výhody a nevýhody. Bližší informace lze najít v přílohách č. 1 a 2.

Archivace fyzických („papírových“) dokumentů

- Výhody: dokument lze okamžitě založit (bez scanování) a vyjmout se složky.
- Nevýhody: zátěž pro zaměstnance, který spravuje osobní složky žáků; není možné pohodlně vytvářet statistiky, přehledy a výstupy pro školu.

Elektronická archivace dokumentů (veřejně dostupné online nástroje)

- Výhody: minimální náklady na archivaci dokumentů; potřebné dokumenty jsou hned „po ruce“, lze je snadno dohledat a třídit.
- Nevýhody: doklady jsou zcela v rukách žáka, škola k nim nemá přístup; není možné vytvářet statistiky, přehledy a další výstupy pro školu.

Elektronická archivace dokumentů (interní systém školy, speciální SW)

- Výhody: možnost vyvářet statistiky pro školu formou sestav (obory, třídy...).
- Nevýhody: doklady nejsou zcela v rukách žáka, škola k nim má neomezený přístup i po ukončení studia; záznamy/doklady doplňuje pověřený pracovník.

Přílohy:

Příloha 1 **Výhody a nevýhody různých technických řešení portfolia žáka**

Příloha 2 **Elektronická archivace dokumentů pomocí školního systému Bakaláři (příklad ze SOU a SOŠ SČMSD, s.r.o., Znojmo)**

8. Doporučení pro využívání portfolia žáka ve výuce

Příprava na zavedení portfolií do výuky vyžaduje informování všech partnerů i subjektů, kterých se tak či onak dotkne. Zkušenosti škol se zaváděním inovativních metod a forem do výuky ukazují, že pokud jsou všichni partneři se zaváděním těchto inovací dopředu seznámeni a srozuměni (včetně žáků a jejich rodičů), lze postupnými kroky žáky i učitele na práci s portfolií „navyknout“ a zařadit ji jako běžnou součást vzdělávání a pevnou součást hodnotícího procesu ve škole.

Určitým úskalím při zajištění efektivní práce s portfolií žáků se může stát přílišný rozsah materiálů, které jsou do portfolia zakládány. Tuto drobnou překážku lze

odstranit tím, že se předem určí, které materiály se budou do portfolia zakládat a jak je vhodně uspořádat (učitel může připravit rámcovou strukturu portfolia).

Vzhledem ke svému obsahu by portfolio mělo být žakovým majetkem a podle toho by na něj měli ostatní také nahlížet. Danou skutečnost by měl respektovat zejména učitel v situacích, kdy si bude chtít žakovo portfolio půjčit nebo ho ukázat či zpřístupnit třetí osobě. Důležité je zachovávat obezřetnost v otázce uchovávání a zveřejňování citlivých údajů, mezi něž mohou patřit osobní informace, fotografie aj. U elektronické formy portfolia je potřeba ošetřit riziko zneužití důvěrných informací o žakovi.

Aby byla práce s portfoliem pro žáky (a budoucí dospělé) užitečná a smysluplná, je potřeba je pro práci s portfoliem připravovat již v průběhu školní docházky, tj. budovat jejich dovednosti pro řízení vlastní profesní a vzdělávací dráhy (již dříve zmíněné career management skills). Při práci s portfoliem ve výuce se osvědčuje stanovit jeho strukturu (co je do něj vhodné zakládat), v určitých časových úsecích sledovat, jak s ním žáci pracují (co a v jaké kvalitě si do něj zakládají) a diskutovat s nimi o tom.

Práce s portfoliem může přispívat ke zvyšování kvality odborného vzdělávání a podporovat motivaci žáků k vlastnímu učení i jejich sebereflexi. Ze zpětné vazby škol zapojených do projektu MOV a s nimi spolupracujících firem vyplynulo, že se v českých středních odborných školách práce s portfoliem ve výuce zatím využívá zcela výjimečně. Některé školy nicméně o zavádění portfolia uvažují nebo jej pilotně zavádějí (viz příklady v příloze č. 3).

Podnětem k zavedení portfolia bývá především potřeba praxe, kdy se práce s portfoliem stává nástrojem k podpoře spolupráce a komunikace mezi školou, firmou a žákem. Portfolio dokumentuje výsledky dosahované žákem v průběhu odborné přípravy (odborný výcvik či odborná praxe) na pracovišti smluvního partnera i jeho praktické zkušenosti. Zároveň slouží i jako podklad k hodnocení žáka i jeho vlastního sebehodnocení.

Přílohy:

Příloha 3 Příklady využívání portfolia žáka v praxi

9. Hodnocení žáků prostřednictvím portfolia – používané přístupy

Hodnocení žáka prostřednictvím portfolia je obecně chápáno jako zjišťování charakteristik, výsledků a postupu učení konkrétního žáka v delším časovém úseku či období spojené se snahou o maximální komplexnost informací o žakovi.

Hodnocení prostřednictvím portfolia:

- umožňuje posuzovat žakovské dovednosti a znalosti komplexně a dlouhodobě;
- spojuje formativní a sumativní aspekt hodnocení;

- pomáhá učitelům, žákům, rodičům i zaměstnavatelům vytvořit si podrobný obrázek o tom, jaké jsou silné a slabé stránky žáka;
- podporuje zapojení žáků do plánování a hodnocení vlastního učení;
- zvyšuje zapojení všech aktérů školního vzdělávání – žáků, učitelů, rodičů, zaměstnavatelů aj.

Hodnocení žáků prostřednictvím portfolia může být časově náročnější, než klasické formy hodnocení žákova výkonu. Využívání portfolií k hodnocení žáků klade určité nároky na pečlivou přípravu struktury portfolia, hodnotících kritérií a celkové nastavení hodnoticího procesu.

Hodnocení prostřednictvím portfolia je v mnoha ohledech velmi přínosné. Na rozdíl od běžného známkování je při hodnocení prostřednictvím portfolia více zdůrazněn formativní aspekt, kdy je žákovi poskytována cílená zpětná vazba. Portfolio obvykle poskytuje širší pohled na celkový vývoj žáka a postihuje širší spektrum výsledků vzdělávání (dle RVP), resp. výsledků učení. Prostřednictvím portfolia lze průběžně sledovat dosahované výsledky v různých (předem specifikovaných) oblastech a soustředit se na rozvíjení dovedností žáků a jejich samostatnosti.

Další výhodou hodnocení žáků prostřednictvím portfolia je to, že až na drobnosti nepředstavuje celkovou změnu způsobu hodnocení používanou ve škole. Využívá totiž těch postupů hodnocení, které již dnes ve školách běžně existují. Avšak nově je kombinuje, vyzdvihuje jejich jiné aspekty a doplňuje o dílčí aktivity.

Hodnocení žáka prostřednictvím portfolia slouží k poskytnutí podrobné a komplexní zpětné vazby o jeho výkonech ve škole i ve firmě v průběhu praktického vyučování. Hodnocení prováděné učiteli, resp. instruktory podle jednoznačných, srozumitelných a transparentních pravidel zvyšuje úroveň žákova porozumění kritériím, podle nichž je jeho výkon posuzován. Hodnotící portfolio obvykle zahrnuje také prostor pro vlastní sebehodnocení žáků. Žáci mají příležitost vyjádřit se k jednotlivým hodnoceným oblastem a tím doplnit zpětnou vazbu hodnotitele.

Hodnocení prostřednictvím portfolia může mít charakter sumativního hodnocení (závěrečného, „výstupního“ z určité etapy vzdělávání) nebo formativního hodnocení (průběžného, kdy žák získává zpětnou vazbu od učitele nebo instruktora).

Sumativní hodnocení lze využít především v situacích, kdy chceme získat celkový přehled o výkonech žáka za určité období (např. souhrnné testy na konci školního roku, závěrečná zkouška). Účelem sumativního hodnocení je shrnující posouzení toho, co se žák za dané období naučil, jaké kompetence si osvojil. Toto hodnocení může mít formu známky, bodového ohodnocení nebo slovního komentáře (slovní hodnocení, případně dichotomie „splnil/nesplnil“ apod.).

Formativní hodnocení lze využít v situacích, kdy chceme žáka motivovat, povzbudit, poskytnout mu zpětnou vazbu a doporučit mu, co může dělat jinak. Účelem formativního hodnocení je poskytnout žákovi zpětnou vazbu k jeho výsledkům, resp. poukázat na klady, resp. nedostatky žákova výkonu, aby bylo možné cíleně ovlivňovat průběh hodnocené činnosti. Toto hodnocení je zaměřeno

zejména na podporu dalšího efektivního učení žáků. Poskytuje žákovi zpětnou vazbu ještě ve chvíli, kdy může svůj výkon zlepšit nebo jiným způsobem ovlivnit.

Pro práci s portfolii ve výuce je výhodnější využívat formativní hodnocení. Portfolio tak může sloužit nejen jako zdroj informací o pokroku žáka v určité oblasti, ale zejména jako prostředek k ovlivňování dalšího učení žáka a jeho budoucích výkonů. Při formativním hodnocení se osvědčuje vést se žákem hodnotící rozhovor. Rozhovor učitele nebo instruktora se žákem nad portfoliem může odhalit případné problémy ve výkonu žáka a přispět tak k jeho zlepšení.

Aby byla práce s portfolii efektivní a přinesla dobré výsledky, je potřeba žáky na práci s nimi předem připravit a navyknout. Zkušenosti škol s portfolii ukazují, že při dlouhodobém používání portfolia dochází obvykle ke zlepšování sebereflexe žáků a jejich schopnosti přijmout zpětnou vazbu.

Doplňující text

10. Žákovské portfolio a Europass

10.1 Co je Europass a jaká je dobrá praxe pro žáky

Jako portfolio pro záznam znalostí, zkušeností a dovedností (nejen) žáků může sloužit **evropský nástroj Europass**.

Soubor dokladů Europassu z roku 2005 je jedním z řady nástrojů a pomůcek, jež byly zavedeny na úrovni Unie pro zlepšení transparentnosti (srozumitelnosti) a pochopení dovedností a kvalifikací³. Cílem bylo dosáhnout větší přehlednosti a důvěryhodnosti v oblasti kvalifikací a schopností vytvořením souboru dokladů, tzn. formy portfolia pod značkou „Europass“, který mohou jednotlivci dobrovolně používat.

V každé zemi EU působí zároveň od roku 2005 Národní centra Europassu⁴, v ČR působí pod Národním ústavem pro vzdělávání www.europass.cz, kde poskytují uživatelům podporu a prosazují zaznamenávání dovedností a kvalifikací.

Soubor dokladů Europassu měl v základu **pět typů a vzorů dokladů**.

- Vzor a online editor pro **Europass – Životopis (CV)** umožňuje jednotlivcům sepsat své životopisy ve standardizovaném formátu. Od roku 2004, kdy byl Europass CV zaveden, bylo vytvořeno online více než 100 milionů Europass-CV.
- Dva vzory dodatků o kvalifikacích, konkrétně **Europass – Dodatek k diplomu** a **Europass – Dodatek k osvědčení**, poskytují informace o obsahu a výsledcích učení spojených s určitou kvalifikací a o vzdělávacím systému země, která danou kvalifikaci vystavila.

³ ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) č. 2241/2004/ES ze dne 15. prosince 2004 o jednotném rámci Společenství pro průhlednost v oblasti kvalifikací a schopností (Europass), Úřední věstník Evropské unie 31. 12. 2004.

⁴ Přehled a kontakty najdete na <https://europass.cedefop.europa.eu/cs/about/national-europass-centres>.

- **Europass – Jazykový pas** se používá k popisu jazykových dovedností.
- Vzor dokladu **Europass – Mobilita** popisuje dovednosti získané v zahraničí v rámci mobility za účelem studia nebo práce.

Některé jsou využívány ve velké míře (ECV) a dodatky o kvalifikacích (dokonce na VŠ vydávány povinně), jazykový pas naopak v praxi velmi málo. Právě poslední typ dokumentu **Europass-mobilita** se osvědčil **jako nejvhodnější pro záznamy žákovských zkušeností a dovedností získaných v různých projektech na praxi, aktivitách ve škole i mimo ni**. Formu dokumentu si od roku 2011 většina zemí a Národních center Europassu přizpůsobila národním potřebám a zvyklostem, takže je flexibilní jak formou záznamu, tak i kategoriemi pro danou oblast (znalostí, dovedností a kompetencí). Dokument tím prokázal velkou životaschopnost a adaptabilitu vůči cílovým skupinám, zároveň také k vývoji v oblasti vzdělávání a kvalifikací.

Při záznamu využívá **princip potvrzení získané znalosti, dovednost nebo výsledků učení (např. části kvalifikace) na úrovni reference**, která je využitelná pro další studium nebo přechod žáka do praxe. U tradiční mezinárodní mobility, např. v rámci programu Erasmus+, nebo záznamu z praxe je to tzv. vysílající organizace (SŠ, VOŠ) a přijímající organizace (podnik, NZO, jiná SŠ nebo i jednotlivec živnostník). Zatím nejčastější podobou je doklad Europass mobilita ze zahraniční viz obrázek níže. Více na <http://www.europass.cz/mobilita/>.

MOBILITA

- ▲ Je dokument o absolvovaném studijním pobytu či odborné stáži v zahraničí, nebo i dobrovolnické práci v ČR a zahraničí.
- ▲ Vyplňuje a potvrzuje ho přijímající nebo vysílající instituce.
- ▲ Popisuje znalosti, dovednosti a kompetence získané během stáže.

STATISTIKA

↗ V roce 2017 obdrželo Europass-mobilitu 4212 osob

Europass mobilita může sloužit žákům jako pracovní i jako ukázkové portfolio, viz kap. 4 (typy portfolií). V ČR byly od roku 2011 ověřeny tyto postupy a na SŠ jako příklady dobré praxe:

- **Záznam odborného výcviku nebo odborné praxe u zaměstnavatele** (ověřeno v projektu POSPOLU, viz <http://www.nuv.cz/pospolu/ecvet>). Postup využívá výsledky učení k vyjednávání mezi školou a poskytovatelem praxe a následně je žákovi dokládá zkušenost. Lze praktikovat také pro zahraniční spolupráci (mobilitu) s využitím jednotek výsledků učení ECVET. V projektu MOV se s principy ECVET pracuje zejména v souvislosti s plánováním praktického vyučování žáků na pracovištích smluvních partnerů v rámci spolupráce školy s konkrétními firmami. Pro evidenci toho, co se žák naučil v průběhu praktického vyučování a jakých dosáhl výsledků lze využít šablonu pro popis jednotek výsledků učení MOV. Bližší informace o ECVET najdete v kapitole 9. Uplatňování principů ECVET při využívání portfolia žáka, šablonu pro popis jednotek výsledků učení v příloze č. 1.
- **Záznam národní mobility** – výměna žáků mezi středními a vyššími odbornými školami na národní úrovni, také viz <http://www.nuv.cz/pospolu/ecvet>. Převažuje zde důraz na výuku v jiném prostředí.

- **Záznam dobrovolnické zkušenosti** – vlastní formát záznamu ke stažení od roku 2016 na webu www.europass.cz. Testováno s ČRDM, Junákem, ČČK za podpory MŠMT a Eurodesk. Podrobněji je popsáno v brožuře Dobrovolnictví, kap. 9. Ke stažení také zde http://www.europass.cz/wp-content/uploads/EURODESK_Dobrovolnictvi_2017_web_v02.pdf. Nebo v prezentaci na <http://www.europass.cz/wp-content/uploads/Europass-pro-dobrovoln%C3%ADky-na-web.pdf> a přehledné infografice na <http://www.europass.cz/wp-content/uploads/dobrovolnicka-mobilita-infografika1.png>.

Jako hlavní přidaná hodnota formátu Europass-mobilita byla vyhodnocena stručnost (maximálně 2 stránky záznamu) a zároveň úplnost a přehlednost záznamu pro žáka, školu i zaměstnavatele (třetí stranu), včetně snadného vyplnění.

Dobrá praxe zde uvedená je zároveň ověřená a uznávaná i v dalších státech EU jako je Německo, Rakousko, Holandsko a Francie. V současnosti při měnících se profesích se neformální a informální vzdělávání a aktivity, jsou-li zaznamenané a potvrzené, stávají více než žádané na trhu práce.

10.2 Vývoj a výhody Europassu

Cílová skupina celého Europassu je od samotného vzniku velmi široká. Zahrnuje v prvním sledu od žáků a učících se osob od 15 let věku až po všechny občany zejm. osoby na trhu práce, dále pak učitele, zaměstnavatele, vzdělávací instituce, kariérové poradce, Úřady práce, neziskové organizace až po personalisty. Žák jako cílová skupina je však jednou z primárních.

Formální, neformální a informální učení v současnosti rovněž probíhá v nových formách a prostředích, které nabízejí nejrůznější poskytovatelé, zejména s využitím digitálních technologií a platform, vzdělávání na dálku, elektronického učení, vzájemného učení, otevřených internetových kurzů pro širokou veřejnost a otevřených zdrojů vzdělávání. Dovednosti, zkušenosti a výsledky učení jsou navíc uznávány různými formami, například pomocí digitálních osvědčení „open badges“. Digitální technologie jsou používány v souvislosti s dovednostmi získanými prostřednictvím neformálního vzdělávání, jako je práce s mládeží a dobrovolnická činnost.

Na tvorbě a praktickém vydávání a využívání dokladů, dnes již převážně formou e-portfolií, se v ČR i v EU podílí velké množství partnerů a institucí z oblastí vzdělávání a trhu práce. Klíčovými aktéry jsou ve spolupráci s NCE ČR zejména SŠ, VOŠ, zaměstnavatelé a jejich komory, personalisté, neziskové organizace, úřady práce a další národní a evropské sítě.

K rozvoji poskytování informací o nástrojích Unie v oblasti dovedností a kvalifikací přispívá rovněž **sít Euroguidance** www.euroguidance.eu a www.euroguidance.cz, která podporuje evropský rozměr v poradenství a poskytuje vysoce kvalitní informace o celoživotním poradenství a nadnárodní mobilitě pro účely vzdělávání. **Národní koordinační střediska evropského rámce kvalifikací (EQF)** www.eqf.cz podporují vnitrostátní orgány při přiřazování národních vzdělávacích systémů a systémů kvalifikací k EQF a přibližují výhody EQF jednotlivcům a organizacím⁵.

Za 13 let fungování Europassu prostřednictvím NCE v zemích EU se výhodou záznamů a portfolií stal především

- jednotný formát pro přehlednost, srovnatelnost a srozumitelnost
- dostupnost služeb (online a bezplatně)
- kvalita služeb pro klienta ze strany národních center
- důvěryhodnost dokladů v různých jazycích (dodatky ke kvalifikacím)
- jednoduché a návodné online prostředí v editorech
- ochrana osobních údajů a informací

V neposlední řadě je výhodou také PR a dobré jméno značky Europass, včetně fungující sítě partnerů na úrovni EU (EQF, Euroguidance, EURES, Eurodesk, ECVET). V prostředí ČR je to zejm. spolupráce se SŠ na vydávání Europass-dodatků k osvědčení <https://edo.europass.cz> a napojení služeb v ČR na Národní soustavu kvalifikací www.narodnikvalifikace.cz (dodatky k profesním kvalifikacím).

---

⁵ Doporučení Rady ze dne 22. května 2017 o evropském rámci kvalifikací pro celoživotní učení, kterým se zrušuje doporučení Evropského parlamentu a Rady ze dne 23. dubna 2008 o zavedení evropského rámce kvalifikací pro celoživotní učení (Úřední věstník EU, C 189, 15.6.2017, s. 15).

10.3 Europass od roku 2018 a budoucnost evropské online platformy pro portfolia

ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2018/646 ze dne 18. dubna 2018 o společném rámci pro poskytování lepších služeb v oblasti dovedností a kvalifikací (Europass)⁶ se od dokumentů přesouvá už výhradně k online portfoliu. „Europass sestává z internetových nástrojů a relevantních dostupných informací, včetně informací na podporu evropského rozměru poradenství, jež jsou poskytovány on-line platformou a podporovány vnitrostátními službami a jejichž cílem je pomoci uživatelům lépe komunikovat a prezentovat své dovednosti a kvalifikace a porovnávat kvalifikace.“

Připravovaná on-line platforma zajistí od roku 2020 zaznamenávání a popis dovedností a kvalifikací získaných prostřednictvím pracovních zkušeností a zkušeností nabytých učením, a to i prostřednictvím mobility a dobrovolnické činnosti. Její hlavní zásady a prvky budou opět spolehlivost, bezpečnost, snadná dostupnost a všem uživatelům k dispozici bezplatně. Internetové nástroje Europassu již běžně využívají otevřené standardy a budou podporovat služby ověřování pravosti pro veškeré digitální dokumenty nebo prohlášení o dovednostech a kvalifikacích. Pro nové služby na bázi mobility je zásadní, že podporují a zaručují technickou interoperabilitu a součinnost s dalšími relevantními nástroji a službami nabízenými na úrovni Unie a případně na vnitrostátní úrovni.

V současnosti je v jednání širší využití programu a systému Bakalář ze strany SŠ pro ukládání žákovských záznamů jako právě Europass-mobilita v tomto obecně známém prostředí.

11. Uplatňování principů ECVET při využívání portfolia žáka

Prvky ECVET mohou významně přispět k efektivitě a přehlednosti dlouhodobého shromažďování informací o výsledcích učení žáka. Základní význam přitom mohou mít jednotky výsledků učení, což jsou **složky kvalifikace tvořené uceleným souborem znalostí, dovedností a kompetencí, které lze hodnotit a validovat** (tedy potvrdit dosažení popsaných výsledků učení).

Validace neformálního a informálního učení je postup, jímž příslušný orgán potvrdí, že určitá osoba formou neformálního a informálního učení dosáhla výsledků učení měřených podle příslušného standardu, a jenž se skládá ze čtyř samostatných fází: zjištění konkrétních zkušeností jednotlivce prostřednictvím dialogu, zaznamenání, které má viditelným způsobem vyjádřit zkušenosti daného jednotlivce, formální posouzení těchto zkušeností a osvědčení výsledků posouzení, které může vést k dílčí nebo úplné kvalifikaci.

---

⁶ ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2018/646 ze dne 18. dubna 2018 o společném rámci pro poskytování lepších služeb v oblasti dovedností a kvalifikací (Europass), Úřední věstník Evropské unie 2. 5. 2018.

Při použití jednotek výsledků učení se celá výsledná kvalifikace, jíž se portfolio žáka týká, skládá z většího počtu jednotek – **kvalifikace je tvořena souborem jednotek**. Totéž jinými slovy - jestliže všechny postupně osvojené znalosti, dovednosti a kompetence skládají žákovu kvalifikaci, pak dobře popsané jednotky mohou být jejími složkami, strukturními jednotkami, z nichž se skládá.

Pro popis jednotek výsledků učení lze využít formulář obsahující informace důležité pro identifikaci jednotky a specifikaci jejího obsahu i způsobů hodnocení výsledků dosahovaných žákem. Výčet všech nezbytných položek je komentován v tabulce, kterou najdete v příloze č. 1.

Všechny hlavní charakteristiky je možné zpracovat jenom rámcově nebo opravdu podrobně. *Určitě platí, že i formulář, který není vyplněn do všech detailů, poskytuje dobrý přehled o tom, k čemu se jednotka vztahuje a jaké výsledky učení popisuje.* Pro využití k popisu nových jednotek výsledků učení stačí zkopírovat tabulku a vymazat poznámky v pravém sloupci.

Bez problémů by mělo být možné stanovovat vymežovat jednotky výsledků učení, které si žák osvojil v rámci vzdělávání ve škole nebo při učení v praxi. Při vymežování jednotek a řešení případných problémů mohou pomoci i vyučující.

Jednotky výsledků učení se mohou výrazně uplatnit při vytváření **elektronického portfolia**. To má tu výhodu, že je snadno dostupné ať již z vlastního či školního počítače, nebo z různých elektronických zařízení - pokud je složka uložena v cloudovém úložišti. V takovém případě, je přístupná odkudkoliv a v aktuálním čase. Zjednodušuje se i vzájemná komunikace mezi žákem, učitelem/instruktorem, rodičem i dalšími oprávněnými subjekty nezávisle na jejich časových a organizačních možnostech.

Klíčem k uplatnění jednotek výsledků učení v elektronickém portfoliu může být jinak spíše opomíjený kód jednotky. Tvůrce portfolia si může zavést jednoduchý systém kódování, který mu umožní významně zpřehlednit část portfolia, která se zaměřuje na popis dosahované kvalifikace.

Jednoduchý systém kódování jednotek umožní, např.

- Rozdělení celého souboru jednotek na deset podsouborů podle zaměření (*první číslice kódu jednotek v rozsahu 0-9*).
- Vytvoření stovky odlišitelných položek v rámci každého zaměření (*druhá a třetí dvě číslice kódů jednotek v rozsahu 00-99*).
- Další informace, např. o době nebo místě dosažení výsledků jednotky (*číslice nebo písmena na dalších místech kódu*).

Vymežování jednotek ovšem může být efektivní cestou i k popsání a dokumentování výsledků činností mimo formální vzdělávání. Příkladem jsou **dobrovolnické aktivity**.

Evropská dobrovolná služba (EDS)⁷ je v první řadě vzdělávacím projektem (také proto je součástí programu Erasmus+, který je celý zaměřen na podporu vzdělávání a zlepšování kvalifikace a dovedností). Podporuje rozvoj osobnosti

---

⁷ Viz <http://www.naerasmusplus.cz/cz/mobilita-osob-mladez/evropska-dobrovolna-sluzba/>.

mladých lidí zejména prostřednictvím informálního učení a neformálního vzdělávání. Důraz na vzdělávací charakter projektů je podpořen také cyklem školení, které dobrovolník v průběhu své EDS (ale také před projektem a po projektu) absolvuje. Cílem těchto školení je podpořit mladé dobrovolníky po celou dobu trvání projektu, zvýšit učební potenciál projektů a také předcházet vzniku konfliktů a krizovým situacím. Pro zajištění určité obsahové shody jsou definovány tzv. minimální standardy kvality, které musí být dodrženy.

Vše uvedené naznačuje velmi dobré možnosti pro vymezování jednotek. Dokonce je šance, že bude možné dosažené výsledky nejen popsat, ale i doložit jejich dosažení.

Dostatek příležitostí k vymezování jednotek poskytuje i vlastní dobrovolnická práce. Mimo jiné i proto, že existuje **oficiální certifikát Youthpass**, který potvrzuje účast na projektu podpořeném z programu EDS. *Youthpass může být dobrým pomocníkem a průvodcem neformálním vzděláváním a kompetencemi, které si dobrovolník během projektu zlepšuje. Je to tedy nejen certifikát, který vypovídá o nabytých klíčových kompetencích v rámci neformálních vzdělávacích aktivit, ale i nástroj, jak s učením a jeho uvědomováním si během projektu pracovat.*

12. Uplatňování principů EQAVET při práci s portfoliem žáka

Při zajišťování kvality v odborném vzdělávání se doporučuje využívat principy EQAVET⁸, což je evropský rámec pro podporu zajišťování kvality v odborném vzdělávání, který pomáhá školám, zaměstnavatelům a všem, kteří se podílejí na odborném vzdělávání, dokumentovat, rozvíjet, monitorovat, hodnotit a zlepšovat kvalitu odborného vzdělávání.

EQAVET navrhuje a využívá sadu inspirativních nástrojů pro využití v praxi školy, z nichž významné místo zaujímá tzv. **cyklus kvality**, který probíhá ve čtyřech fázích:

1. Plánování
2. Realizace
3. Vyhodnocení
4. Revize

Využívání cyklu kvality může pomoci sledovat, udržovat, zvyšovat a zlepšovat kvalitu v odborném vzdělávání. Výhodou je zejména to, že lze průběžně monitorovat a vyhodnocovat plnění stanovených cílů a na základě získané zpětné vazby je zpětně revidovat a upravovat. Jednotlivé fáze cyklu kvality popisují, které konkrétní činnosti je potřeba sledovat a dodržet, aby bylo možné splnit úroveň a kvalitu dosahovaných výsledků. Poskytují tak praktický návod na to, čemu věnovat pozornost a čemu se vyhnout. Jsou vzájemně propojeny a měly by být řešeny ve vzájemné souvislosti.

---

⁸ Podrobněji viz <http://www.nuv.cz/eqavet>.

Možné využití cyklu kvality při práci s portfoliem žáka je např. následující:

1) Plánování portfolia

Pro práci s portfoliem je potřeba jasně vymežit jeho cíl a účel (proč chceme portfolio používat), stanovit jeho obsah a strukturu (co do něj zakládat, v jaké struktuře apod.), kdo bude s portfoliem pracovat, jak se s ním bude nakládat, kontrolní body (kdy a kým bude hodnoceno, do čeho se budou výsledky hodnocení portfolia promítat), zda a jak se bude do portfolia zaznamenávat průběh a výsledky praktické přípravy žáka na pracovišti smluvních partnerů, atd.

2) Realizace práce s portfoliem

V rámci této etapy průběžně probíhá shromažďování dokumentů, jejich výběr, třídění aj.; za shromažďování dokumentů může odpovídat pouze sám žák nebo se na něm mohou podílet žák, škola a firma. Významnou součástí práce s portfoliem je pomoc žákovi při jeho sestavování ze strany učitele či instruktora. Dále je potřeba stanovit kontrolní body, kdy bude portfolio hodnoceno.

3) Vyhodnocení portfolia

Tato fáze si klade za cíl hodnotit portfolio z hlediska účelu, výsledků žákova učení, jeho výkonů, ocenění aj. Pro hodnocení žáka prostřednictvím portfolia je potřeba stanovit **kritéria**, která budou během hodnocení portfolia použita.

4) Revize portfolia

Jde o poslední fázi, která by měla vyústit ve stanovení, co je v portfoliu nadbytečné, jak portfolio lépe zacílit apod. Výsledek revize by se měl promítnout do nového nastavení plánu práce s portfoliem, případně v úpravu jeho obsahu, struktury, postupů spojených s monitorováním a vyhodnocováním portfolia apod.

13. Přílohy

Příloha č. 1: Výhody a nevýhody různých technických řešení portfolia žáka

Varianta A) – archivace fyzických dokumentů

Škola po dohodě s firmou, lektorem, odborníkem z praxe získá certifikát ve dvou originálech. **Jeden z dokumentů předá žákům, druhý dokument založí fyzicky do osobní složky žáka k ostatní – ze zákona povinné dokumentaci.**

Předpoklady: motivovanost učitelů informovat žáky; motivovanost žáků „sbírat“ certifikáty a vytvářet si vlastní portfolia; ochota „archivářů“ archivovat nepovinné dokumenty, dohledávat, kopírovat atd.

Výhody:

- možnost registrace certifikátů v rámci vzdělávacích aktivit ve vztahu škola (žák) – poskytovatel (firma, vzdělávací agentura, lektor) s možností dále tento vztah a případnou spolupráci rozvíjet, vytváření databáze „ochotně spolupracujících firem“.
- možnost motivovat žáky, aby získávali více zkušeností z praxe, dalšího vzdělávání, včetně dobrovolnických aktivit.

Nevýhody:

- zátěž pro zaměstnance, který spravuje osobní složky žáků (např. vyhovění žádosti o vyhledání dokladů po ukončení studia, kdy je složka uložena v archivu);
- není možné vytvářet pohodlně statistiky, přehledy a výstupy pro školu.

Varianta B) – elektronická archivace dokumentů v rámci veřejně dostupných online nástrojů (Google)

Škola po dohodě s firmou, lektorem, odborníkem z praxe zajistí vystavení certifikátu – fyzicky, nebo zasláním na osobní emailový účet žáka. Žáky následně proškolí, např. v rámci výuky ICT o technologickém postupu archivace a další prezentace. (např. naskenování nebo přímé vložení zaslání certifikátu na Google disk, do samostatně vytvořené složky, sdílení s dalšími osobami). Žák má tak na jednom místě uloženy veškeré doklady, které se týkají jeho praxe, absolvovaných vzdělávacích akcí nebo kurzů, vlastní prezentace, fotodokumentaci, videa nebo odkazy na jím realizované projekty a může z nich čerpat při sestavování CV a motivačního dopisu, případně může složku sdílet s personalistou nebo vytisknout doklady do složky podkladů tak, aby vyhovovala požadavkům konkrétního zaměstnavatele.

Předpoklady: ICT gramotnost žáků, pedagogů a poskytovatelů certifikátů (např. drobní OSVČ); přístup k technice (tiskárna, skener, PC, internet); ochota zajištění podpory ze strany školy (např. poskytnutí přístupu k ICT technologiím, mezipředmětové vztahy – ochota spolupráce pedagogů v rámci různých předmětů (ON, ICT, OV, OP). Motivace žáků, pedagogů, zaměstnavatelů a firem uvedené postupy akceptovat a používat. Disciplína a systematickosti žáků a pedagogů při vytváření portfolia.

Výhody:

- minimální náklady na zajištění archivace dokumentace; není třeba řešit „souhlasy“;
- provázání témat v několika předmětech formou konkrétních zadání (ICT – technologie ukládání, ČJL – vytvoření CV a motivačního dopisu, ON – zásady komunikace se zaměstnavateli, nácvik pohovoru s využitím prezentace portfolia, vytvoření vlastní prezentace).

Nevýhody:

- **doklady jsou zcela v rukách žáka; škola k nim nemá přístup;**
- není možné vytvářet statistiky, přehledy a další výstupy pro školu (databáze spolupracujících firem, personalistů apod.).

[Příloha č. 2: Elektronická archivace dokumentů pomocí školního systému Bakaláři](#)

Příklad ze SOU a SOŠ SČMSD, s.r.o., Znojmo

Škola po dohodě s firmou, lektorem, odborníkem z praxe zajistí vystavení certifikátu. V případě, že je doklad vystaven fyzicky, zajistí také naskenování tohoto dokladu a následné vložení do systému Bakaláři (osobní složka žáka – jpg nebo pdf formát). Lze také provést pouze zápis do předem vybrané kolonky (např. poznámka), kterou lze pak zahrnout do tiskových sestav.

Žáci jsou informováni, že jsou v rámci jejich osobní složky vedeny i informace o aktivitách, které se týkají jejich vzdělání. Nejsou zde vedeny informace o jejich dobrovolných aktivitách, o stážích nebo brigádách, které mohou a nemusí souviset přímo se studijním oborem.

Žák má ve škole na jednom místě uloženy doklady, které se týkají jeho praxe, absolvovaných vzdělávacích akcí nebo kurzů, nebo informace o účasti ve školou realizovaných projektech, zapojení do školního parlamentu, nebo školou realizovaných volnočasových nebo dobrovolnických aktivitách, soutěžích a studentských přehlídek v rámci republiky nebo v zahraničí a může z nich čerpat při sestavování CV a motivačního dopisu. V případě, že by ztratil přehled o těchto dokladech, které si může vést ještě paralelně ve fyzické nebo elektronické formě (varianta A a B) může si ve škole vyžádat tisk přehledu požadovaných dokladů.

Předpoklady: Ochota zajištění zápisů do školního systému ze strany školy (třídní učitel, sekretariát, studijní oddělení?). Motivace žáků, pedagogů, zaměstnavatelů a firem uvedené postupy akceptovat a používat. Disciplína a systematickosti žáků a pedagogů při vytváření a vedení portfolia.

Výhody:

- minimální náklady na zajištění elektronické archivace dokumentace;
- možnost vytváření statistik pro školu formou tvorby sestav (po třídách, oborech, ročnících, atd. atd.)

Nevýhody:

- **doklady nejsou zcela v rukách žáka; škola k nim má neomezený přístup i po ukončení studia;**

- škola musí pověřit odpovědného pracovníka, který ve spolupráci se žáky, třídními učiteli, odbornými učiteli, mistry OV nebo instruktory bude pravidelně doplňovat doklady nebo zápisy o uvedených výše uvedených aktivitách.

Příloha č. 3: Příklady využívání portfolia žáka v praxi

Níže uvádíme dva příklady využívání portfolia žáka ze škol zapojených do projektu MOV. První příklad je ze Střední průmyslové školy dopravní, a.s. v Praze 5, druhý ze Středního odborného učiliště a Střední odborné školy SČMSD, s.r.o. ve Znojmě.

1. Střední průmyslová škola dopravní, a.s. (SPŠD), Praha 5

SPŠD, a.s. je odborná škola se širokou nabídkou technických oborů s výučním listem a s maturitou. Výjimkou mezi učebními obory jako je Automechanik, Karosář, Autolakýrník, Elektrikář nebo Elektromechanik je obor Aranžér. Největší podíl na vedení žákovských profesních portfolií ve škole mají v uplynulém období obory s maturitní zkouškou z oboru Provoz a ekonomika dopravy (podle ŠVP děleny na Ekonomiku městské dopravy a Logistika v dopravě) a Mechanik elektrotechnik (ŠVP Informační a zabezpečovací systémy).

Podle dosavadních zkušeností, závisí „život“ této zatím nepovinné složky dokumentace žáka na ochotě a iniciativě pedagoga a na ochotě a iniciativě žáka. Na schopnostech učitele motivovat žáky, organizovat nadstandardní vzdělávací aktivity v rámci výuky odborných předmětů, odborného výcviku nebo odborné praxe, přesvědčit lektory nebo firmy, aby vystavili certifikát do portfolia, zajistit archivaci certifikátů a poučení žáků, proč profesní portfolia vytvářet a jak s nimi nadále nakládat.

Certifikáty byly několik let nazpět žákům vystavovány nejprve nahodile, jejich vydání nebylo plánováno (např. v rámci projektového dne školy a zřizovatele, získali žáci osvědčení „Ministrojvůdce“ – přednáška odborníka z praxe z provozu jednotky METRO). V minulém roce začali pedagogové při přípravě a plánování mimořádných vzdělávacích akcí pro žáky, cíleně oslovovat firmy a přednášející se žádostí o vystavení závěrečného certifikátu – osvědčení se záznamem potvrzení o absolvované aktivitě. Ve dvou případech, bylo vydání certifikátu vázáno na závěrečný test nebo na odevzdání závěrečné práce. Obě firmy považovaly vydání certifikátu jako velmi užitečné, jako formu zviditelnění a jisté formy reklamy a mimo jiné i jako přirozené navázání kontaktu s případným budoucím zaměstnancem.

Mezi žáky byl o tyto dokumenty zájem a vydání certifikátů uvítali. Zaznamenali jsme zvýšený zájem především u žáků, kteří se potýkají z různých důvodů, s horším prospěchem. Získání certifikátu – byť „za účast“ se pro ně stalo jistým motivačním prvkem, formou uznání v dosavadním studiu, začali se více zajímat o mimoškolní vzdělávací aktivity, více se otevřeli v rámci sdílení zkušeností z letních nebo odpoledních brigád apod. Učitel, který tyto aktivity vedl, plánoval a organizoval, vyučuje odborné předměty, kde se témata personalistiky, managementu a spolupráce s firmami promítají v průběhu výuky. Zároveň na škole působí jako kariérový poradce. Zajímá se o informační technologie,

aplikace a další nástroje, které tuto formu hodnocení a sebehodnocení žáků mohou podpořit. Se žáky v rámci výuky např. otestoval aplikaci CPDME9, kterou lze stáhnout do mobilu na platformách iOS a Android. Pro žáky připravil formou volnočasové aktivity seminář, který si kladl za cíl připravit žáky na výběr vhodných kandidátů pro projekt „Stínuj ministra dopravy“¹⁰, který garantoval zkušenost z dvoutýdenní stáže v úzkém týmu úřadujícího ministra dopravy. Žáci absolvovali 16 hodinovou přípravu na tuto akci (návčik pohovoru, zásady osobní prezentace, sestavení CV a motivačního dopisu atd.).

2. Střední odborné učiliště a Střední odborná škola SČMSD, s.r.o., Znojmo

Proč jsme se rozhodli portfolio zavést?

Ve školním roce 2014-2015 jsme pro žáky 3. a 4. ročníku oboru Hotelnictví připravili dotazník, ve kterém nám odpovídali na otázky týkající se průběhu učební praxe – praktické výuky, která probíhala mimo školní budovu na pracovištích smluvních partnerů. Otázky se týkaly organizačního zabezpečení, činností, které žáci na pracovištích vykonávali a kontroly ze strany učitele, který za tuto oblast zodpovídal. Chtěli jsme si ověřit naplňování ŠVP a možnosti pracovišť zodpovědně zabezpečit výuku.

Z vyhodnocení vyplynulo, že je nutné některá pracoviště změnit a v rámci kvalitního zabezpečení výuky jsme učební praxi žáků 4. ročníku oboru Hotelnictví přesunuli do školní budovy a tento předmět a jeho výuku zabezpečujeme vlastním odborným učitelem.

Dalším výstupem evaluace byla nutnost zavést efektivní nástroj k evidenci docházky a k evidenci jednotlivých výukových dnů a jako podklad k hodnocení učební praxe. Dále jsme si uvědomili, že instruktoři na jednotlivých pracovištích potřebují bližší kontakt se školou a mnohdy neznají požadavky školy na výuku praktické oblasti. Tímto nástrojem se pro nás stal Deník praktické výuky – portfolio žáka (odborného výcviku, odborné praxe či učební praxe), který jsme plošně zavedli pro všechny obory školy. K zavedení těchto portfolií přispěla i účast zástupce ředitele na školení pro instruktory a následné lektorování tohoto kurzu. Vyšli jsme z potřeb praxe.

K jakému účelu portfolio slouží?

Portfolio se stalo efektivním a účinným nástrojem k podpoře rozvoje zodpovědného partnerství mezi školou a firmou, které se rovným dílem podílejí na vzdělávání a na formování zdravých pracovních návyků žáků. Stalo se nástrojem komunikace mezi školou, firmou a žákem. Jakýmsi prostředníkem – záznamníkem této komunikace.

---

⁹ Viz <https://www.cpdme.com/>.

¹⁰ Viz <https://www.mladiinfo.cz/staz-na-ministerstvu-dopravy-stinovani-dana-toka/>.

Portfolio dokumentuje realizaci odborného výcviku (OV), resp. odborné praxe (OP) či učební praxe (UP) na pracovištích sociálních partnerů, firem, podniků – budoucích zaměstnavatelů.

Zaměřuje se zejména na naplňování tematických plánů OV (OP, UP) pro jednotlivé ročníky; výsledky dosahované žákem; na sledování pokroku žáka, na podmínky pro realizaci OV; dodržování bezpečnostních podmínek, žák má možnost vyjádřit svou „spokojenost/nespokojenost“ s OV (OP, UP). Slouží k záznamům o hodnocení žáka a jako podklad k jeho hodnocení. Naskýtá možnost sebe prezentace žáka a využití ve vstupu na trh práce potenciálním zaměstnavatelům po absolvování školy, dokumentuje praktické zkušenosti žáka, které získal během svého středoškolského vzdělávání.

Jakou podobu má portfolio a jaké kroky jsme podnikli pro jeho zavedení?

Zvolili jsme formu pořadače pro uchovávání tiskových dokumentů. Tyto desky jsou výhodné zejména proto, že praktická výuka není omezena jen na jeden ročník a portfolio provází žáky po celou dobu studia. Připravili jsme jednotnou šablonu v elektronické podobě – formu pro vstupní dokumenty, které obsahují všechna portfolio žáků. Na školním serveru – informačním systému jsme vytvořili složku Portfolia, do které mají přístup všichni vedoucí metodických komisí a dle oborů vytvořili složky s úvodními dokumenty. K těmto složkám mají přístup i všichni třídní učitelé, kteří žákům v 1. ročníku tyto dokumenty vytisknou a na třídnických hodinách založí do zakoupených jednotných desek. Desky (pořadače) a plastické obaly na papíry žákům pořizujeme jednotně. Desky opatřujeme štítky s názvem školy, logem, názvem oboru a jménem žáka.

Jakou má portfolio strukturu a co všechno se do portfolio zakládá?

Žáci si do svých portfolio zakládají tyto dokumenty:

1. Obálka s identifikačními údaji oboru a školy
2. Údaje o žákovi, škole a organizaci pro výkon OV, OP, UP
3. Pravidla pro konání OV, OP, UP a vedení portfolio
4. Pravidla pro omlouvání absence žáků
5. Pravidla chování pro žáky na OV, OP, UP - datum + podpis žáka
6. Odborné kompetence a uplatnění absolventa (Profil ze ŠVP)
7. Cíl OV, OP, UP (Učební osnova)
8. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci – záznamy o instruktáži na konkrétním pracovišti
9. Základní informace o poskytování první pomoci
10. Kritéria hodnocení žáků
11. Záznamy o jednotlivých dnech OV, OP, UP
12. Dokumenty dokládající odbornou způsobilost žáka (certifikáty, osvědčení, diplomy...)
13. Záznamy z absolvovaných exkurzí
14. Životopis
15. Motivační dopis
16. Fotografie, pracovní postupy
17. Hodnocení pracoviště

Kdo za portfolio odpovídá?

Za založení portfolia zodpovídá třídní učitel. Za vedení portfolia si zodpovídá žák sám a předkládá jej ke kontrole učiteli odborného výcviku nebo učiteli, který zodpovídá za odbornou či učební praxi.

Z každé kontroly, která probíhá 1x za pololetí, odevzdávají vedoucí konkrétního oboru výsledek kontroly portfolií žáků zástupci ředitele. Tyto deníky hodnotí známkou, která je součástí klasifikace OV, UP. Nelze klasifikovat OP, proto se známka promítne do občanské nauky – svět práce. Pokud žák deník, portfolio ke kontrole nepředloží, tak nemůže být klasifikován a koná zkoušku v náhradním termínu.

V případě zjištění nedostatků – nesouladu TP s učivem na OV, OP, UP či jiných nepříznivých zjištění učitel odborného výcviku řeší s firmou či žákem.

Co lze doporučit jiným školám?

Zavádění portfolií žáků se zprvu nesešlo jen s kladnou odezvou z řad žáků i pedagogů. Je to jako každý jiný proces zavádění změny. Zkuste překonat kritické připomínky žáků i učitelů a vytrvejte. Pokud přesvědčíte střední management škol – vedoucí metodických komisí, tak máte skoro vyhráno. Sami brzy zjistí, že je to nástroj k nezaplacení a dokonce jej mohou využít v prezentaci školy – ukázky na dnech otevřených dveří, různých burzách škol. Do portfolií mohou nahlédnout žáci základních škol, jejich rodiče či prarodiče. Je to dokument, který dokládá odbornost - průběh praktického vyučování, a to je jeden z nejdůležitějších faktů, proč si žáci vybírají střední odborné školy či střední odborná učiliště.

Příloha č. 4: Šablona pro popis jednotky výsledků učení

Jednotka výsledků učení (JVU)	
Název jednotky	
Kód jednotky	<i>(nevyplňovat)</i>
Škola, která jednotku vytvořila a realizuje ji	<i>(název, adresa, e-mail)</i>
Název a adresa zaměstnavatele	<i>(vždy pouze jeden zaměstnavatel)</i>
Garant spolupráce u zaměstnavatele / Instruktor	<i>(jméno, pozice ve firmě, e-mail, případně telefon)</i>
Vzdělávací modul	<i>(pokud jednotka navazuje na konkrétní vzdělávací modul, vyplní se jeho název a typ, pokud jednotka na žádný modul nenavazuje, vyplní se jen pomlčka/spojovník „-“).</i>
Kód a název oboru vzdělání, název ŠVP (pokud se liší od názvu oboru)	
Úroveň kvalifikace podle EQF	<i>(EQF 2 - E, EQF 3 - H, EQF 4 – L0, M)</i>

Výsledky učení¹¹	<u>Výsledky učení pro JUV:</u> (<i>uvedte očekávané znalosti, dovednosti, kompetence, samostatnost a zodpovědnost</i>) <u>Soulad s RVP:</u> (<i>uvedte pouze kompetenci nebo obsahový okruh, ze kterého daná JUV vychází</i>)
Název profesní kvalifikace NSK, ke které se JUV vztahuje	(<i>vyplňte název profesní kvalifikace, ke které se JUV vztahuje, případně k jaké odborné způsobilosti</i>)
Učební činnosti žáků	
Předpokládaná doba k osvojení očekávaných výsledků učení	(<i>počet týdnů / počet hodin</i>)
Předpokládaný termín realizace	(<i>datum „od“ – „do“</i>)
Časová organizace	(<i>např. periodicitu apod.</i>)
Požadavky na žáka	(<i>vymezení úrovně vstupních vědomostí a dovedností, které jsou předpokladem úspěšného absolvování dané jednotky výsledků učení; nepovinné</i>)
Požadavky na vybavení pracoviště a používané technologie	
Způsoby ověřování výsledků učení definovaných v JUV	(<i>podmínky, metody, formy hodnocení</i>) ¹²
Kritéria hodnocení	(<i>co znamená splnění jednotky výsledků učení, kritéria pro známky, příp. bodové hodnocení apod.</i>)
Příloha	(<i>možnost připojit přílohu, např. dokument smlouvy apod.; nepovinné</i>)

¹¹ Výsledky učení, tj. znalosti, dovednosti a kompetence, zodpovědnost a samostatnost, které tato jednotka obsahuje, musí souviset s realizovaným ŠVP školy.

¹² Podle principů ECVET hodnotí praktické úkoly prováděné žáky na pracovišti instruktor praktického vyučování. Při hodnocení však vždy spolupracuje s učitelem odborného výcviku či učitelem praktického vyučování, který žáka klasifikuje.

14. Pojmy

Osobní portfolio – soubor důležitých dokumentů, které ilustrují a dokládají kompetence jeho vlastníka, které s osvojil v průběhu života. Slouží pro uchování důkazů o získaných dovednostech a zkušenostech jedince.

Portfolio žáka – varianta osobního portfolia, které si začíná budovat žák většinou za pomoci učitele. Jedná se o nástroj pro dlouhodobé shromažďování informací o dosažených výsledcích, zkušenostech, postupu učení a dalších kvalitách, které si žák osvojil v průběhu školního vzdělávání i mimoškolních aktivit.

Pracovní portfolio – základní typ portfolia, který je zaměřeno na sledování průběhu a výsledků učení žáka ve škole i mimo školu. Funkce pracovního portfolia je především informační a dokumentační. Neslouží k hodnocení žáka ani k jeho sebe prezentaci.

Ukázkové portfolio – slouží k představení toho nejlepšího, čeho žák za určité období dosáhl. Zakládají se do něj výhradně důkazy o dosažených výsledcích. Používá se zejména při přechodu žáka na další stupně vzdělávání a trh práce.

Hodnoticí portfolio – slouží ke sledování průběhu a výsledků učení žáka po dobu školní docházky. Je určeno především pro poskytování zpětné vazby žákovi k výsledkům jeho činnosti, případně doplňuje souhrnné hodnocení žáka.

E-portfolio – elektronický formát portfolia pro ukládání souborů, jimiž jsou digitální, resp. digitalizované dokumenty, s nimiž lze pracovat s využitím nástrojů a možností výpočetní techniky. Usnadňuje ukládání objektů či dat, které lze v „papírové“ podobě archivovat jen obtížně nebo to není možné vůbec.

Formativní hodnocení – cílem je poskytnout žákovi zpětnou vazbu k jeho výsledkům, resp. poukázat na klady, resp. nedostatky žákova výkonu, aby bylo možné cíleně ovlivňovat průběh hodnocené činnosti. Toto hodnocení je zaměřeno zejména na podporu dalšího efektivního učení žáků.

Sumativní hodnocení – shrnující posouzení toho, co se žák za dané období naučil, jaké kompetence si osvojil. Toto hodnocení může mít formu známky, bodového ohodnocení nebo slovního komentáře (slovní hodnocení, případně dichotomie „splnil/nesplnil“ apod.).

15. Shrnutí

V metodice jsme si ukázali, jaké výhody má pro žáka, učitele, zaměstnavatele a další subjekty vedení portfolia jako souhrnného zdroje informací o výsledcích žáka dosažených v průběhu výuky a mimoškolní činnosti, o jeho znalostech, dovednostech, zkušenostech, pokroku v učení, úspěších, oceněních a dalších důležitých důkazech o jeho kompetencích. Hlavní z výhod využívání portfolia pro žáky je možnost zlepšit jejich šance na pracovním trhu.

Využívání portfolia je jeden z možných způsobů, jak se může žák zpětně podívat na svoji práci a její výsledky a samostatně si je vyhodnotit. Portfolio může sloužit také jako jeden z výstupů při ukončení školní docházky a doplnění informací nad rámec běžného známkování.

V praxi se využívá buď „papírová“ nebo online forma portfolia. Pro budoucnost i vzhledem k minimálním nákladům na jejich správu a snadnou manipulaci má velký význam především e-portfolio, protože umožňuje svému vlastníkovi do něj ukládat digitalizované dokumenty, které lze v „papírové“ podobě archivovat jen obtížně nebo to není možné vůbec (např. videa, mluvené slovo).

Ve výuce je vhodné využívat zejména hodnotící portfolio, protože učitel, žák, rodiče i další zainteresované subjekty mohou nejen sledovat výsledky žáka, ale mohou mu na jeho základě poskytovat cennou zpětnou vazbu s cílem zlepšit jeho výkony. Aby žáci dokázali s portfoliem cíleně a smysluplně pracovat, je potřeba je to naučit. Při práci s portfoliem ve výuce se osvědčuje stanovit jeho strukturu, v určitých časových úsecích sledovat, jak s ním žáci pracují a diskutovat s nimi o tom. Tímto způsobem je možné žáky přesvědčit o jeho výhodách a motivovat je k dalšímu využívání portfolia jako cenného zdroje informací o vlastním vývoji.

16. Zdroje

Fuglík, V. *Elektronické portfolio jako prostředek podpory evaluace a sebehodnocení žáků* (disertační práce)
volně ke stažení na <http://www.coumim.cz/>

Straková, J. *Typy portfolií a jejich využití ve výuce* [online]. 2010. Metodický portál RVP
<https://clanky.rvp.cz/clanek/c/z/9879/TYPY-PORTFOLII-A-JEJICH-VYUZITIVYUCE.html/>

http://www.esf-kvalita1.cz/osobni_portfolio-koncepce.php

<http://www.euroguidance.cz/publikace/career-management-skills.pdf>

http://www.europass.cz/wp-content/uploads/EURODESK_Dobrovolnictvi_2017_web_v02.pdf

<http://www.naerasmusplus.cz/cz/mobilita-osob-mladez/evropska-dobrovolna-sluzba/>

www.europass.cz

<http://www.nuv.cz/eqavet>